

Lector univ. dr. Petru Tărchilă

Universitatea „Aurel Vlaicu”

Arad

UDK: 371.95

ISSN 1820 - 1911, 14 (2008), p. 586-588

ASPECTE PRIVIND CREȘTEREA ȘI DEZVOLTAREA COPILOR SUPRADOTAȚI

Istoria ne-a arătat și dovedit că au existat, există și sunt sigur că vor mai exista oameni supradotați, dar, din nefericire, o bună parte dintre aceștia sunt recunoscuți cu o mare întârziere, uneori doar post mortem, exemplu: Mozart, Vivaldi, Van Gogh, Da Vinci, Michelangelo, Gauss, Eminescu etc.

Conform datelor recent publicate de cercetători din lumea întreagă, între 5 și 10 % din populația lumii o reprezintă supradotații, iar dintre aceștia circa 4% au un coeficient IQ ridicat, situat între 140 și 180 procente, aflându-se în topul curbei Gauss.

Dar, să vedem ce înseamnă „supradotat” sau supranormal ?, înseamnă limita potențialului uman, limită atinsă însă de un număr redus de oameni. Această limită cuprinde calități intelectuale, artistice, etice, de comunicare sau creative care depășesc cu mult normalitatea, fiind catalogate drept „ieșite din comun”.

În momentul actual, supradotarea se definește folosind factori de tipul coefi –cientului de inteligență „I.Q”, coeficientul de spiritualitate „S.Q”, coeficient de sensibilitate emoțională „E.Q” etc.

Cel mai folosit factor de definire a supradotării este coeficientul de inteligență „I.Q”, care are următoarele valori pe scara Gauss :

- 1.) 85- 99 - valorile unei inteligențe normale, medii;
- 2.) 100- 114 - valorile unei inteligențe situată peste limita normalității;
- 3.) 115- 129 - valorile unei inteligențe strălucite (tipul isteț);
- 4.) 130-144 - valorile unei inteligențe supradotate (tipul înzestrat) ;
- 5.) 145-159 - valorile unei inteligențe supradotate superioare,
(tipul foarte înzestrat);
- 6.) 160-180 - valorile unei inteligențe profunde ,
(tipul extrem de înzestrat);
- 7.) peste 180 - valorile unei inteligențe geniale;

Tinerii capabili de performanță constituie o categorie aparte în rândul populației școlare, categorie care trebuie identificată și valorificată din punct de vedere intelectual și aptitudinal, solicitând aplicarea unor strategii specifice atât din punct de vedere psihopedagogic cât și al manifestării performanței .

Copii supradotați nu constituie un grup populațional omogen, deci nu se poate vorbi de un profil psihologic unic. Copii supradotați constituie un grup aparte care se diferențiază prin caracteristici de personalitate, stil de învăța-re, capacitate de memorare, mod de interacționare cu oamenii, dovedind precocitate și talent etc.

Supradotarea este o manifestare umană deosebită, cu multiple fațete,având ca element comun excepționalitatea, și se realizează prin combinarea fericită a unor capacități intelectuale și aptitudini deosebite, cu anumite trăsături de personalitate în condițiile unui mediu socio- familial, cultural și educațional favorizant. Acești copii necesită programe sau servicii educative superioare celor care se găsesc, de regulă în programa școlară, fiind foarte importantă identificarea lor de către persoane calificate profesional.

Importanța identificării timpurii a supradotaților este primordială, și constă tocmai în faptul că aceasta trebuie făcută din mediul familial sau școlar timpuriu.

Atât sprijinul cadrelor didactice, cât și cel al părinților sunt decisive în dezvoltarea aptitudinilor și talentului copiilor supradotați, existând totodată serioase obstacole care pot împiedica identificarea acestora, cum ar fi: falsele așteptări, așteptările stereotipe de randament ridicat,lipsa motivației din partea elevului, timiditatea acestuia sau comportamentul inadecvat al pă –rinților ori al cadrului didactic.

Observațiile specialiștilor, cât și studiile de caz au conturat următoarele aspecte relevante:

- existența unor trăsături comune la tinerii supradotați,cum ar fi: înclinația spre independență, perseverență și răbdare în finalizarea unor probleme, maturitate în gândire, echilibru și o voință puternică .
- se remarcă o creștere a performanțelor și o optimizare a adaptării școlare a copiilor supradotați în cazul în care li se oferă posibilitatea de a lucra independenți ,fără o accentuare exagerată a muncii și a competiției în grup.

- s-a constatat că uneori pot apare din partea profesorilor tendințe de supra-solicitare a acestei categorii de elevi, prin ignorarea caracteristicilor legate de vârstă, nivel de cunoștințe etc.
- uneori, în cazul acelei categorii de copii se remarcă o tendință acută spre perfecționism, lucru care determină o încărcătură sporită de stres și epuizare mentală, lucru ce necesită strategii specifice de consiliere psihologică.

Uneori, copiii supradotați pot avea un impact negativ asupra familiei, determinat de perceperea discrepanței între capacitatea intelectuală a acestora și a celorlalți copii sau a membrilor familiei pe care îi poate pune în inferioritate.

Cazurile de învățare din copilărie timpurie, stilul parental bazat pe respect, dragoste și armonia familială contribuie la dezvoltarea sănătoasă a copilului supradotat.

Admosfera familială echilibrată și sigură, acceptarea copilului pentru ceea ce este și nu doar pentru performanțele sale, asigură creșterea sănătoasă și dezvoltarea afectivă armonioasă a acestuia.

Sunt considerați supradotați acei copii care prezintă spontaneitate sau un înalt potențial în oricare dintre următoarele domenii:

- a.) abilitate intelectuală generală, caracterizată printr-o curiozitate intelectuală deosebită, o extraordinară capacitate de observație, o amplă capacitate de memorare etc.
- b.) abilități de gândire, reprezentând idei originale și divergente care își demonstrează în timp valoarea, copii fiind în stare de a distinge din mai multe forme și idei diferite, o situație determinată.
- c.) abilități privind artele vizuale și de reprezentare, reprezentate de abilitățile copiilor pentru pictură, sculptură, desen, dans, muzică vocală și instrumentală și teatru.
- d.) abilități psihomotorii, reprezentate prin abilitățile copiilor care prezintă niveluri înalte de performanță sportivă și abilități manuale.